

Succes! Rekenen

INGANG

Openingstijden

Di/Wo/Do 10.00 tot 14.00 uur

www.vrijwilligersstad.nl

De eerste stap naar werk

Dit boekje gaat over werken en wat je
daarvoor moet regelen.

Taal voor
het Leven

IN R5

Katern niveau Instroom, *De eerste stap naar werk*

Dit boekje is onderdeel van de methode Succes!

Met dit boekje kun je oefenen met rekenen.

De niveaus van dit boekje voor taal en rekenen zijn:

- Taal: 1F
- Rekenen: Instroom

Rekendoelen:

Op niveau instroom reken je in vertrouwde situaties met veel hulp.

Je oefent met:

- Het gebruik van een agenda en een kalender
- Rekenen met tijd
- Schatten en berekenen hoe lang iets duurt
- Rekenen met afstand en tijd
- Rekenen met geld
- Informatie aflezen uit een tabel

Achterin het boekje staat een instructie voor de begeleider.

Daarin staan algemene aanwijzingen en aanwijzingen bij sommige opdrachten.

VOORUITKIJKEN

Bespreek de afbeeldingen.

- Wat voor werk zie je op de foto's?
- Ken je iemand die dit werk doet?
- Ben je op zoek naar werk?
- Wat voor werk zoek je?

In dit boekje staan de volgende onderwerpen:

☐	1	Hoeveel uur kan je werken?	p. 4
☐	2	Reizen naar je werk	p. 11
☐	3	Geld verdienen	p. 15
☐	4	Werken en kinderen	p. 19

Welke onderwerpen vind je interessant?
Kruis die aan.

1. HOEVEEL UUR KAN JE WERKEN?

OPDRACHT 1

Berna werkt als schoonmaakster.
Ze werkt op maandag, dinsdag en woensdag van negen uur tot twee uur.

Berna komt altijd 15 minuten eerder op haar werk.

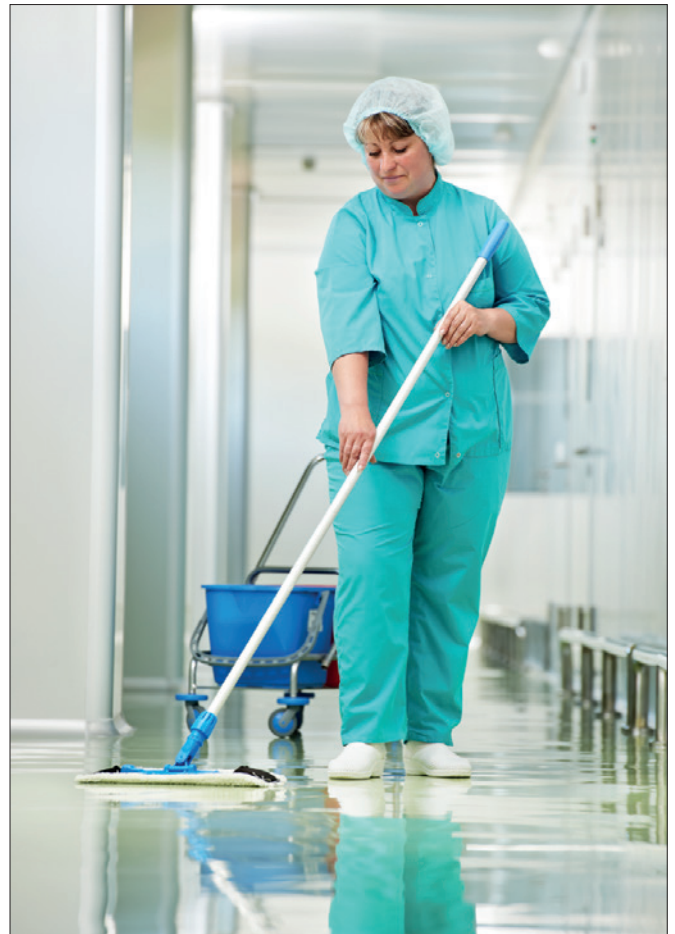
- Hoe laat is Berna op haar werk?
-

Berna gaat om twee uur naar huis.

- Hoeveel uur per dag is Berna op haar werk?
-

- Hoeveel uur per week is dat?
-

Vind je dat veel of weinig?
Hoeveel uur kan jij werken?
Bespreek het samen.

OPDRACHT 2

Berna neemt een kwartier koffiepauze van 10:45 tot 11:00 uur.
De pauze telt niet mee als gewerkte uren.

- Hoeveel gewerkte uren heeft Berna dan per dag?
-

- Hoeveel gewerkte uren zijn dat per week?
-

OPDRACHT 3 | Gewerkte uren berekenen: zo doen zij het

Lees samen hoe Berna, Piet en Emine het aantal gewerkte uren berekenen.

Piet:

Ik gebruik de klok.

Van 9 tot 12 uur is 3 uur, dan nog 2 erbij.

Dus 5 uur per dag.

Ze heeft pauze van 10:45 tot 11:00 uur dat is van kwart voor elf tot elf uur.

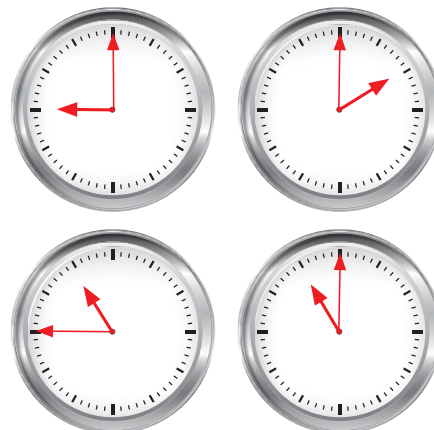
De pauze is een kwartier.

Dat moet eraf.

Dan blijft er 4 uur en 3 kwartier over per dag.

In drie dagen is dat 12 uur en 9 kwartier.

Dat is 14 uur en 1 kwartier.

1 uur = 4 kwartier

1 kwartier = 15 minuten

Berna:

Ik doe 14:00 min 9:00 dat is 5 uur per dag.

Drie dagen is 3 keer 5 uur, is 15 uur per week.

De pauze is 15 minuten dat zie ik op de klok.

Dus 3 keer een kwartier eraf per week.

Dat is 15 uur min drie kwartier is 14 uur en 1 kwartier.

Emine:

Van negen tot twee is 5 uur.

De pauze van kwart voor elf tot elf uur duurt 15 minuten.

Dus elke dag werkt ze 4 uur en 45 minuten.

Voor 3 dagen is dat: $3 \times 4 = 12$ uur plus $3 \times 45 = 135$ minuten.

Samen per week 12 uur plus 2 uur plus 15 minuten is 14 uur en 15 minuten.

60 minuten = 1 uur
120 min. = 2 uur
135 min. = 2 uur én 15 min.

Staat jouw manier er ook bij?

Wat deed jij hetzelfde? Wat deed jij anders?

Besprek dit samen.

OPDRACHT 4

Piet werkt bij fietsenmaker Okido.

Omar, Fred en Eva zijn collega's werken ook bij Okido.

Bekijk hieronder het werkrooster.

Mei

	17 maandag	18 dinsdag	19 woensdag	20 donderdag	21 vrijdag	22 zaterdag	23 zondag
08:00 - 12:00	Fred Piet	Omar Eva	Fred Eva	Fred Piet	Fred Eva	Fred	
12:00 - 16:00	Fred Piet	Omar Piet	Fred Omar	Fred Piet	Fred Eva	Omar	
16:00 - 20:00	Fred	Piet	Omar	Omar	Fred		

- Op hoeveel dagen werkt Piet per week? _____

- Hoeveel uur per week werkt Piet bij Okido? _____

Piet heeft elke dag een half uur pauze.

De pauze telt niet mee als gewerkte uren.

- Reken uit hoeveel uur per week de collega's van Piet werken. _____

- Hoeveel uren per week tellen mee als gewerkte uren van Piet? _____

Fred werkt _____ uur per week.

Omar werkt _____ uur per week.

Eva werkt _____ uur per week.

OPDRACHT 5

Bij sommige banen kun je ook 's avonds, 's nachts of in het weekend werken.

- Bij wat voor soort banen is dat zo? Bespreek dit samen.
- Bekijk het formulier hieronder. Bespreek waar het over gaat.

Beschikbaarheid

Kruis in onderstaand formulier de dagdelen aan waarop je wel kunt werken.
De dagdelen waarop je niet kunt, laat je leeg.

	ma	di	wo	do	vr	za	zo
ochtend (06:00 - 12:00)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
middag (12:00 - 18:00)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
avond (18:00 - 00:00)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
nacht (00:00 - 06:00)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Op welke dagen en tijden kan jij werken?

- Vul hierboven je beschikbaarheid in.

OPDRACHT 6

Murat werkt 3 dagen in de week.

Hij werkt in totaal 24 uur en hij werkt iedere dag even lang.

- Hoeveel uur werkt Murat dan per dag? _____

Murat kan die 24 uur ook over 4, even lange, werkdagen verdelen.

Hoeveel uur werkt hij dan per dag? _____

Je kunt 24 uur werk ook op een andere manier over 4 dagen verdelen.

- Verdeel 24 uur over 4 dagen.
Maak 2 korte werkdagen en 2 lange werkdagen.

-
- Hoe wil jij 24 uur werken verdelen?
Schrijf het op en bespreek het samen.

OPDRACHT 9

Bij het UWV ziet Alia een advertentie voor een baan in de schoolkantine.

Bekijk de advertentie:

- Hoeveel dagen per week moet je in deze baan werken?
- Hoeveel uur per dag moet je in deze baan werken?

- Hoeveel uur per week is dat?

KOM WERKEN IN ONZE SCHOOLKANTINE!

De werkzaamheden zijn op drie dagen.
De werktijden zijn van 09.00 tot 14.30 uur.

In de schoolvakanties is de school dicht en heeft iedereen vrij.
Bekijk de tabel met de schoolvakanties.

vakantie	van	tot	weeknummer
voorjaarsvakantie	22 februari	1 maart	9
meivakantie	25 april	3 mei	18
zomervakantie	18 juli	30 augustus	30 t/m 35
herfstvakantie	17 oktober	25 oktober	43
kerstvakantie	19 december	3 januari	52 en 53

- Hoeveel weken per jaar is de school dicht? _____
- Hoeveel weken per jaar kan Alia in de schoolkantine werken? _____
- Wat vind jij van werken in een schoolkantine?
Wat lijkt jou fijn?
Wat lijkt jou minder fijn?
Bespreek dit samen.

JAAR EN WEEK

Een **jaar** heeft 52 **weken**.

Iedere week heeft een nummer.

Week 1 is de eerste week van januari.

Week 52 is de laatste week van december.

De **weeknummers** zie je soms op de kalender of in de agenda.

Zie: Rekenkaart

OPDRACHT 10

Bij elke baan heb je recht op vakantiedagen.

Niet iedereen heeft evenveel vakantiedagen.

Als je veel uur per werkt, dan heb je ook veel vakantiedagen per jaar.

Bekijk de tabel hieronder.

aantal uur per week	vakantiedagen per jaar	vakantie-uren per jaar
40 uur	20 dagen	160 uur
36 uur	18 dagen	144 uur
32 uur	16 dagen	128 uur
28 uur	14 dagen	112 uur
24 uur	12 dagen	96 uur
20 uur	10 dagen	80 uur
16 uur	8 dagen	64 uur

Emine werkt elke week 3 dagen van 8 uur.

Hoeveel vakantiedagen heeft zij per jaar? _____

OPDRACHT 11

Bekijk het schema van opdracht 10 nog een keer.

Beantwoord de vragen.

Abel werkt 30 uur per week.

- Hoeveel vakantie-uren en vakantiedagen heeft hij dan per jaar?

_____ uren

_____ dagen

Emine zegt:

'Het maakt niet uit hoeveel uur je werkt. Je kunt altijd vier weken vakantie per jaar nemen.'

- Heeft Emine gelijk?

Bespreek het samen.

2. REIZEN NAAR JE WERK

OPDRACHT 12

Berna maakt schoon in een ziekenhuis.

Ze begint om 9:00 uur en ze wil om 8:45 uur op haar werk zijn.

Berna gaat met de bus naar haar werk.

Ze gebruikt een reisplanner op internet.

Daarmee zoekt ze op hoe lang de reis vanuit haar huis duurt.

Ze ziet dit schema.

do. 4 april 08:00 → 08:36 🚲 1 ⌚ 0:36	do. 4 april 08:15 → 08:47 🚲 2 ⌚ 0:32	do. 4 april 08:16 → 08:51 🚲 1 ⌚ 0:35	→
---	---	---	---

Bekijk het schema en beantwoord de vragen.

- Wat is volgens dit schema de kortste reistijd voor Berna? _____
- Hoeveel minuten verschil is er met de langste reistijd? _____

Hoe komt dit verschil in reistijd?

Wat denk je? Bespreek dit samen.

De bus stopt voor de deur van het ziekenhuis.

- Hoe laat moet Berna de vertrekken? Welk advies geef jij Berna?

OPDRACHT 13

Berna neemt een abonnement voor de bus.

- Bekijk de prijzen hiernaast.
Wat valt je op?
Bespreek het samen.

- Hoeveel betaalt Berna als ze 12 keer een maandkaart koopt? _____

Voor een jaarkaart betaalt Berna minder.

- Hoeveel minder betaalt Berna voor een jaarkaart? _____

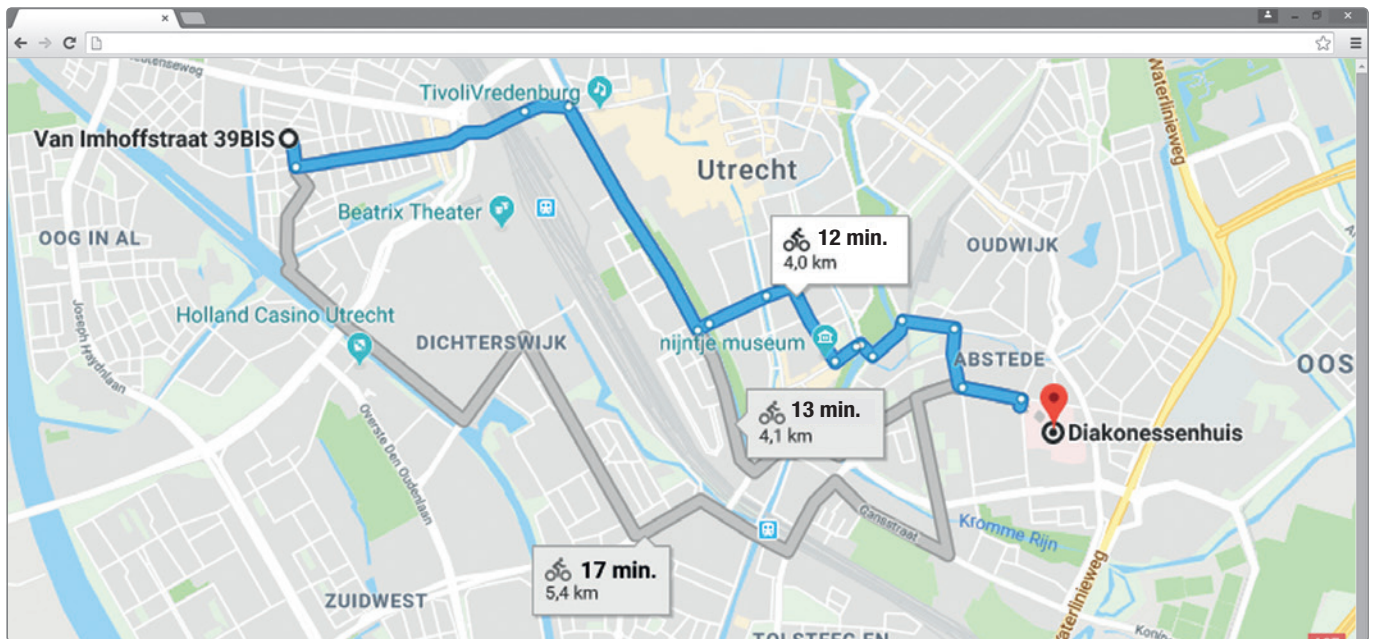
Berna gaat 3 maanden per jaar op de fiets naar haar werk.

De andere maanden gaat ze met de bus.

- Wat is dan voordeliger: een jaarkaart of losse maandkaarten?

OPDRACHT 14

Berna wil met mooi weer op de fiets naar haar werk. Ze zoekt op internet uit hoe ver dat is. Bekijk het kaartje met de fietsroutes.

- Hoeveel kilometer is het naar haar werk?
_____
- Hoe lang is zij minstens onderweg op de fiets?
_____
- Berna moet om 8:45 op haar werk zijn.
Hoe laat moet Berna dan van huis vertrekken?
_____
- Wat is sneller, met de bus of op de fiets?
_____

OPDRACHT 15

Volgens het kaartje bij opdracht 14 fiets je 4 kilometer in 12 minuten.

Hoeveel kilometer kan je dan in 1 uur fietsen? _____
Vind je dat veel?
Bespreek het samen.

OPDRACHT 17

Hoe ver of hoe lang wil jij voor je werk reizen?

Je wil 1 uur naar je werk reizen.

Hoe ver kun je dan komen?

- Met de fiets: ongeveer _____ kilometer.
- Met de scooter: ongeveer _____ kilometer.
- Met de auto: ongeveer _____ kilometer.
- Met de bus: ongeveer _____ kilometer.
- Met de trein: ongeveer _____ kilometer.

OPDRACHT 18: Internet

Waar wil je werken?

In je woonplaats of in de buurt van je woonplaats.

In welke wijk? Bij welk bedrijf?

Bespreek het samen.

- Ik wil bij _____ werken.
- Dat is in _____ .
- Het adres is _____ .

Hoe lang duurt de reis vanuit je huis?

Gebruik een routeplanner op internet om dit uit te zoeken.

3. GELD VERDIENEN

OPDRACHT 19

Nuray werkt als vrijwilligster in een verzorgingshuis.

Ze krijgt geen echt loon.

Ze krijgt wel een vergoeding van €4,- per uur.

Als Nuray te veel geld krijgt, moet zij belasting betalen.

Dit zijn de regels:

Vrijwilligerswerk is belastingvrij tot €4,50 per uur.

Per maand kun je maximaal €170,- belastingvrij bijverdienen als vrijwilliger.

Per jaar mag dat maximaal €1700,- zijn.

Nuray werkt 2 ochtenden per week van 8:00-12:30 uur.

- Hoe hoog is haar vergoeding per week? _____
- Nuray wil per maand graag €170,- bijverdienen als vrijwilliger.
Hoeveel uur per maand kan Nuray dan dit vrijwilligerswerk doen? _____

OPDRACHT 20

Iedere werknemer in Nederland heeft recht op het minimumloon.

In de tabel hieronder zie je hoeveel het minimumloon is bij een volledige baan.

Je werkt dan 5 dagen van 8 uur per week.

leeftijd	tijdvak	minimum loon	afgerond
22 jaar en ouder	dag	€ 74,58	
	week	€ 372,90	
	maand	€ 1.615,80	
	jaar	€ 19.389,60	

Schrijf in de laatste kolom afgeronde bedragen.

- Hoe hoog is het minimumloon ongeveer per uur? _____
Vind je dat veel of weinig?
Bespreek het samen.

BRUTO EN NETTO

Een werknemer krijgt het loon dat op zijn contract staat niet helemaal op zijn rekening.

Dat bedrag is **bruto**.

Dat betekent dat er nog wat geld vanaf gaat.

Dat geld is onder andere voor de belasting en het pensioen.

Het bedrag dat overblijft noemen we het **nettoloon**.

Zie: Rekenkaart

OPDRACHT 21

Het minimumloon per maand is €1.615,80.

Dit is bruto.

Het nettosalaris per maand bij het minimumloon is €142,- lager.

Welke bedrag krijgt de werknemer dan per maand op haar rekening? _____

OPDRACHT 22

Wie minder dan 40 uur per week werkt, werkt in deeltijd (parttime).

Je krijgt dan salaris voor het deel van de week dat je werkt.

Bekijk het schema.

leeftijd	tijdvak	minimum loon
22 jaar en ouder	dag	€ 74,58
	week	€ 372,90
	maand	€ 1.615,80
	jaar	€ 19.389,60

Mari heeft een halve baan.

Hij werkt 20 uur per week.

- Hoe hoog is het minimumloon per maand voor Mari? _____

Mari gaat meer werken.

Hij gaat 30 uur per week werken.

- Hoe hoog is dan zijn minimumloon per maand? _____

OPDRACHT 23 | Salaris berekenen voor deeltijdwerk: zo doen zij het

Mari en Alia werken in deeltijd.

Ze berekenen hoeveel zij in deeltijd verdienen.

Hier zie je hoe ze dat doen.

Mari:

Ik reken met 1600 euro.

Als ik 30 uur werk, dan is dat 20 uur plus 10 uur.

Voor 20 uur krijg ik ongeveer 800 euro per maand.

10 uur is de helft van 20 uur, dus daarvoor krijg ik 400 euro per maand.

Samen 1200 euro per maand.

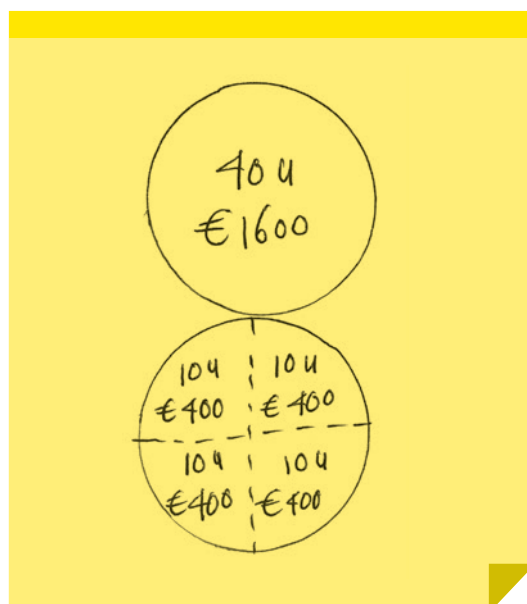
Uur	40	20	10
loon	1600	800	400

Alia:

Ik reken eerst uit hoeveel ik verdien, als ik 10 uur werk.

Dat is 1600 gedeeld door 4 dus 400.

Voor 30 uur krijg ik dan 3 keer 400 is 1200 euro.

Staat jouw manier er ook bij?

Wat deed je hetzelfde? Wat deed je anders?

Bespreek het samen

OPDRACHT 24

- Wat is het minimumloon per maand voor iemand die 24 uur werkt per week.

- En voor iemand die 28 uur per week werkt?

Hoe bereken je dat?

Bespreek dit samen.

OPDRACHT 25

Mandy wil graag werken.

Ze vindt schoonmaken leuk.

Ze ziet deze baan op een vacature-site op internet.

The screenshot shows a web browser window with a job advertisement. The title is 'VACATURES ONLINE | schoonmaakwerk'. The text describes a search for a permanent cleaning employee. It lists the working hours as Monday and Thursday from 07:00 to 09:30, and the salary as €10,62 to €11,58 per hour. To the right of the text is a photograph of four cleaning staff members in blue uniforms, one holding a vacuum cleaner and another a mop, standing in a clean room.

VACATURES ONLINE | schoonmaakwerk

Wij zijn per direct op zoek naar een vaste schoonmaakmedewerker voor onze winkel.

De werktijden zijn:

- maandag en donderdag
- van 07:00 uur tot 09:30 uur

Salaris:
€10,62 tot €11,58 per uur

Lees de tekst. Beantwoord de vragen.

- Hoeveel uur per week is deze baan? _____
- Hoeveel zal Mandy ongeveer verdienen per week? _____
- Hoeveel is dat ongeveer per maand? _____

Als je werkt betaal je belasting.

Er gaat dan een bedrag van je loon af.

Als je minder dan €6.500,- verdient hoeft je geen loonbelasting te betalen.

- Verdient Mandy in een heel jaar met deze baan meer of minder dan €6.500,-?

Bespreek samen hoe je dit hebt uitgerekend.

- Hoeveel uur per jaar zou Mandy moeten werken in deze baan om ongeveer €6.500,- te verdienen? _____
- Wat vind jij van werken als schoonmaker?
Wat lijkt jou fijn? Wat lijkt jou minder fijn?
Bespreek dit samen.

4. WERKEN EN KINDEREN

OPDRACHT 26

Lida werkt maandag, woensdag en vrijdag van 08:00 uur tot 14:00 uur.

Ze heeft twee kinderen die op de basisschool zitten.

De school is vlak bij het werk van Lida.

Dit zijn de schooltijden van de basisschool:

Maandag: 8:30 - 14:45

Dinsdag: 8:30 - 14:45

Woensdag: 8:30 - 12:30

Donderdag: 8:30 - 14:45

Vrijdag: 8:30 - 13:15

Op welke dagen kan Lida haar kinderen naar school brengen en ophalen?

Murat, de man van Lida, werkt op maandag en vrijdag van 10:00-18:00

Op de andere dagen werkt Murat van 9:00-17:00.

- Op welke dagen kan Murat de kinderen naar school brengen?

- Op welke dagen kunnen Lida en Murat de kinderen niet ophalen?

Lida wil haar werkuren anders verdelen.

Ze wil de kinderen naar school brengen en weer ophalen, als Murat werkt.

- Hoe kan Lida haar werkuren dan verdelen over de week?

Vul het schema in.

maandag	van . . . . . tot	totaal . . . . . uur
dinsdag	van . . . . . tot	totaal . . . . . uur
woensdag	van . . . . . tot	totaal . . . . . uur
donderdag	van . . . . . tot	totaal . . . . . uur
vrijdag	van . . . . . tot	totaal . . . . . uur

- Kan Lida nog een hele dag vrij hebben per week? _____

INSTRUCTIE BEGELEIDER

IN R5 | De eerste stap naar werk

WERKEN MET SUCCES!

VOORAF

Succes! Rekenen is bedoeld voor deelnemers die Nederlands kunnen spreken en lezen op niveau 1F. Voor de boekjes op niveau Instroom is enige basale rekenkennis vereist. Het gaat om:

- Tellen tot en met 100 (en terug); ook in stappen van 10;
- Uitspreken van getallen (tot en met duizend en de duizendtallen);
- Vergelijken en ordenen van hele getallen;
- Vlot rekenen tot 20;
- Verdubbelen, halveren, keer 10, gedeeld door 10 met eenvoudige getallen;
- Herkennen en uitspreken van geldbedragen;
- Klokken (digitaal en analoog); alleen hele en halve uren.

KENMERKEN EN DIDACTIEK

Rekenen is in deze boekjes bedoeld als het leren omgaan met getallen, met maten en diagrammen in het dagelijks leven. Bij 'rekenen' denken mensen vaak aan het schoolvak op de basisschool. Het tempo waarin het rekenen daar geleerd moest worden, de eisen die daarbij gesteld werden, en de abstractie van sommige onderwerpen, hebben bij veel schoolverlaters en deelnemers aan rekencursussen geleid tot een zekere blokkade bij het zien van rekenopdrachten. Ze hadden moeite met rekenen op school, vinden rekenen moeilijk en zijn bang dat ze het niet kunnen. De term rekenangst valt dan vaak. In deze rekenboekjes worden rekenbegrippen opnieuw geïntroduceerd vanuit betekenisvolle contexten en probleemsituaties. De aanwezige, soms fragmentarische kennis van de deelnemer zal in eerste instantie de aanpak die de deelnemer kiest sturen. Als begeleider probeert u zo dicht mogelijk aan te sluiten bij deze aanpak. Het praten over de aanpak en het reflecteren op andere aanpakken kan de deelnemer helpen om een volgende stap te zetten. Het kan dat de deelnemer het daarna efficiënter aanpakt. Een belangrijk doel van deze boekjes is om de deelnemer met meer zelfvertrouwen rekensituaties aan te pakken.

AANPAK OPDRACHTEN

Er zijn verschillende activiteiten, zoals:

- Verkennen en bespreken van de situatie vanuit de leestekst en foto(s);
- Bespreken van de aanpak met de deelnemer. Regelmatig ondersteund door aanpakken van anderen te laten zien, aangeduid met: 'zo doen zij het' (zie ook verderop);
- Bespreken van de resultaten van het schatten, meten of berekenen;
- Werken met de stukjes theorie (herkenbaar aan de blauwe kaders). Deze bieden zo nodig uitleg bij een rekenonderwerp;

- Inzetten van de rekenkaarten en digitaalkaarten die extra uitleg en oefening bieden;
- Aanbieden van verwerkingsopdrachten
- Werken met websites die passen bij het thema en bij de opdrachten in het boekje.

Maak het rekenen ook praktisch. Laat bijvoorbeeld deelnemers iets meten; laat ze bedragen betalen en teruggeven met (speel)geld. Zorg dat de benodigde materialen (zie p.24) beschikbaar zijn.

Stimuleer deelnemers om zoveel mogelijk gegevens van thuis, werk of dagelijkse activiteiten te gebruiken om mee te rekenen. Laat ze eigen materiaal meenemen naar de les. Denk aan: bankafschriften, plattegronden, folders, agenda, kassabonnen, werkrooster, formulieren etcetera.

Dit verhoogt de toepassingswaarde en kan ook motiverend werken. Stimuleer deelnemers ook om bepaalde vaardigheden te oefenen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het gepast betalen, het werken met verschillende maten en eenvoudige bewerkingen met getallen. Dit oefenen kan speels en vaak ook digitaal.

Elk boekje is opgezet vanuit een thema. Dat betekent dat er meerdere rekenonderwerpen in elk boekje aan bod zullen komen. Kijk met de deelnemer na een activiteit terug op de rekeninhoud en benoem de vaardigheid die aan de orde geweest is. Bij de aanwijzingen per opdracht vindt u vaak suggesties voor passende activiteiten om te oefenen.

ZO DOEN ZIJ HET

Regelmatig vind je in de boekjes een opdracht met de titel: 'Zo doen zij het'. In zo'n opdracht worden verschillende manieren om het probleem (uit een vorige opdracht) op te lossen beschreven. Hierbij wordt vaak gebruik gemaakt van ondersteunende visuele rekenmodellen.

In deze opdrachten gaat er niet om dat elke deelnemer verschillende aanpakken leert, maar dat ze zien dat er 'meerdere wegen naar Rome leiden' en dat ieder (en dus ook zij) zijn eigen aanpak mag hebben. Het zien van oplossingen van anderen kan ook helpen om te reflecteren op de eigen aanpak.

Het is belangrijk dat je als begeleider de getoonde strategieën vooraf goed doorneemt en ze begrijpt.

Vraag altijd eerst de deelnemer(s) zelf naar haar of zijn aanpak voor je je samen met de deelnemer(s) verdiept in de aanpakken van anderen.

THEMA EN REKENINHOUD

Het thema van dit boekje is werk. In het boekje gaat het over: hoeveel uren je werkt of beschikbaar bent voor werk; vakantiedagen; reistijd; bruto- en nettosalaris; werken en kinderen. De deelnemers rekenen voornamelijk met tijd en geld. Het is handig om de volgende materialen bij de hand te hebben: een digitale klok (kan ook op de telefoon), een (speel)klok met wijzers, ca. 40 fiches of andere kleine materialen, een agenda, een jaarkalender van 2020 (met weeknummers).

VOORUITKIJKEN

De foto's en de vragen zijn bedoeld om aan de praat te raken over de onderwerpen in het boekje. Op de foto's zijn drie beroepen zichtbaar. Bespreek of de deelnemer deze herkent en praat vervolgens over de situatie van de deelnemer. Werkt zij? Betaald of als vrijwilliger? Zoekt zij werk? Wat voor werk dan? Het staat je natuurlijk vrij om zelf andere vragen te bedenken en te bespreken. Neem daarna samen met de deelnemer de inhoudsopgave door en stel vast met welke onderwerpen en in welke volgorde de deelnemer aan het werk gaat.

1. HOEVEEL UUR KAN JE WERKEN?

OPDRACHT 1 T/M 3

Deze opdrachten gaan over 'gewerkte uren', er wordt onderscheid gemaakt tussen de uren dat je op je werk bent, en de uren die tellen als 'gewerkte tijd'.

In opdracht 1 zijn de tijden geschreven in woorden: negen uur, twee uur en de tijdsduur 15 minuten. Ga na of de deelnemer met tijd kan rekenen. Gebruik eventueel een echte klok (met wijzers of digitaal) om de tijden in beeld te brengen. Bij de eerste vraag van opdracht 1 zit het antwoord al in de vraag. 'Kwart voor negen' is een andere manier om dit te zeggen. Deelnemers die digitale tijd gewend zijn, zeggen misschien 'acht uur vijfenvierzig' (8:45u). Rekent de deelnemer bij de tweede vraag eerst naar 9 uur en dan via 12 twaalf uur? Of rekent ze eerst van 9 naar 2 en telt ze er dan 15 minuten bij op? Weet zij dat 'twee uur' hetzelfde is als 14:00?

Gebruik zo nodig ter ondersteuning een (getekende) klok. Om het aantal uur per week uit te rekenen is het nodig terug te kijken naar de eerste zin. Berna werkt op drie dagen. Zij is dus 3 keer 5 uur en een kwartier op haar werk, dat is 15 uur en 3 kwartier. Vindt de deelnemer dit veel of weinig? Kan zij dit verbinden met haar eigen situatie?

In opdracht 2 zijn de tijden geschreven in de digitale notatie: 10:45 en 11:00. Ga na of de deelnemer deze tijden kan uitspreken en of zij kan bepalen dat dit een periode van een kwartier is. Ze kan de antwoorden van opdracht 1 gebruiken en daarmee verder rekenen. Let wel op: de gewerkte uren zijn niet hetzelfde als de 'uren aanwezig'. Bespreek dit.

In opdracht 3 ('zo doen zij het') staan drie manieren om opdracht 2 aan te pakken. Daarbij gebruiken de deelnemers de kennis: 15 minuten = 1 kwartier, 1 uur = 4 kwartier en 1 uur = 60 minuten.

Bespreek één of meer van de manieren met de deelnemer en vergelijk die met haar eigen aanpak.

OPDRACHT 4 EN 5

Deelnemers gaan aan de slag met het werkrooster van fietsenmaker Okido. Bespreek eerst wat een werkrooster is en bekijk en bespreek dan het afgebeelde rooster. Kan de deelnemer dit er allemaal uithalen, Het is een rooster voor 1 week; elke dag zijn er drie blokken van 4 uur (begin- en eindtijd zijn gegeven in digitale notatie). Er wordt gewerkt van acht tot acht en ook op zaterdag. Er werken in totaal 4 mensen. Overdag (8-16u) zijn er steeds 2 mensen aan het werk. In de avond en op zaterdag is dat er maar één. Laat de deelnemers de naam van Piet omcirkelen in het rooster en vervolgens het aantal dagen en uren dat hij werkt uitrekenen. Bij deze vragen gaat het steeds om de tafel van 4 (elk blok is 4 uur werk). Vraag eventueel wie het meest werkt en wat een volle baan is (meestal 40 uur per week). Je kunt ook kijken naar het totaalaantal uren dat de 4 collega's samen werken per week. De deelnemer rekent vervolgens voor Piet de daadwerkelijk gewerkte uren uit. Ga uit van het eerder berekende aantal werkuren van Piet (24) en haal de pauzes eraf. Laat de deelnemer dit eventueel ook voor één of meer van de collega's van Piet doen. In opdracht 5 bekijken de deelnemers een beschikbaarheidsformulier. Hierop staan de dagen van de week (afkortingen) en er zijn vier blokken van 6 uur per dag (24 uur). Laat de deelnemer haar eigen beschikbaarheid aankruisen. Bespreek samen hoeveel uur dat is. Bespreek het verschil tussen uren die ze beschikbaar is en uren die ze kan of wil werken (of al werkt).

OPDRACHT 6 T/M 8

In opdracht 6 verdelen deelnemers 24 uur werken op verschillende manieren over een aantal dagen van de week. Daarvoor is het nodig om het getal 24 te kunnen 'verdelen'. Op het meest formele niveau doe je dat voor een gelijke verdeling met de deling $24 : 3$ of $24 : 4$. Voor veel deelnemers zal dit te moeilijk of abstract zijn. Je kunt de uren concreet maken (24 fiches of stukje papier) of tekenen (bijv. 24 streepjes, rondjes). Hierdoor kan een deelnemer op het spoor van een minder formele strategie worden gezet zoals het concreet verdelen van de uren over het aantal dagen. Dat kan 1 voor 1 maar ook in groepjes van bijvoorbeeld 4 uur. Maak gebruik van de vorige opdrachten waarin ook met blokken van 4 uur (of 6 uur) werd gerekend. Deed de deelnemer dit door op te tellen of door te vermenigvuldigen?

Werkdagen hoeven natuurlijk niet even lang te zijn. Daarom verdelen de deelnemers die 24 uur ook over 2 lange en 2 korte werkdagen. Dat kan op verschillende manieren. Praat over wat de deelnemers weten van de lengte van werkdagen (meestal 8 uur), dagdelen, ploegendivisies etc. en bespreek waarom mensen verschillende voorkeuren kunnen hebben voor de indeling van hun werkuren over de dagen.

Bij de laatste vraag bedenken deelnemers hoe en waarom zij zelf 24 uur werken over de week zouden verdelen. Tip: vraag ze ook om terug te kijken naar de beschikbaarheid die ze bij opdracht 5 hebben ingevuld.

Vraag bij opdracht 7 eerst of de deelnemer een agenda of kalender gebruikt. Zo ja: is dat op papier of digitaal?

Hoe ziet een pagina eruit? Staan er uren op? Vraag de deelnemer om als dat kan een eigen kalender of agenda mee te nemen. In deze opdracht komt het rekenen met kloktijden en het verdelen van uren samen. Het kan handig zijn om eerst werkuren voor wo en vr in te vullen. Bespreek tot hoe laat Sandra zou kunnen werken als ze om half 3 bij school moet zijn. Je doet hierbij aannames over de tijd die nodig is om van werk op school te komen. Misschien kent de deelnemer deze situatie. Als dit te lastig is, doe dan zelf een voorstel (bijvoorbeeld werken tot 13:30 of 14:00). In opdracht 8 kan de deelnemer de antwoorden van opdracht 6 gebruiken. Bespreek hoe ze rekening houdt met andere activiteiten (les, kinderen halen/brengen etc.).

OPDRACHT 9 T/M 11 EN UITLEG JAAR EN WEEK

Bespreek bij opdracht 9 de werkdagen en -uren uit de advertentie met de deelnemer. Ga eventueel in op de vraag hoe en waar je dit soort advertenties (vacatures) kunt vinden: bij UWV en ook op vacaturesites. Het rekenwerk lijkt op dat wat de deelnemer deed in eerdere opdrachten (o.a. opdracht 1 en 4). Eerst het aantal uur per dag berekenen en dan dat keer 3 doen.

In de tabel staan de schoolvakanties (van 2020), dat zijn de weken waarin de schoolkantine dicht is. Bij elke vakantieperiode staan de start- en einddatum, dat zijn respectievelijk een zaterdag en een zondag, en de weeknummers.

Zie ook de uitleg onderaan de pagina.

Gebruik zo nodig een kalender van 2020 om de data op te zoeken. Hoeveel weken elke vakantie duurt kun je bepalen met de weeknummers.

Let op: we zeggen dat een jaar 52 weken heeft, maar dat is maar 364 dagen. Soms is er daardoor een week 53.

Dit heeft te maken met de dag waarop 1 januari valt.

Opdracht 10 en 11 gaan over het minimumaantal vakantie-dagen (en uren) waarop een werknemer recht heeft.

Daarnaast zijn er nog feestdagen en verplichte vrije dagen (die laten we hier buiten beschouwing). Laat de deelnemer niet alleen een getal in de tabel opzoeken (opdracht 10) maar kijk ook naar de patronen (opdracht 11).

Ziet de deelnemer bijvoorbeeld dat het aantal werkuren per week in stappen van 4 omlaaggaat? Wat gebeurt er dan met het aantal vakantiedagen?

Ziet de deelnemer hoe je van het aantal vakantiedagen naar het aantal vakantie-uren rekent? Zoek een 'makkelijk' aantal, in dit geval is dat 10 dagen en 80 uren: dus je doet het aantal dagen keer 8 uren.

In opdracht 11 staat '30 uur werken per week', dat aantal staat niet in de tabel: waar zou het tussen passen (tussen 32 en 28)? En welk aantal vakantiedagen past er dan bij? (tussen 16 en 14 en dus 15 dagen). Om het aantal uren te vinden kun je 15 keer 8 uitrekenen.

De deelnemer kan ook de regelmaat in de tabel gebruiken: 8 uur minder dan 16 dagen (=128 uur) dus 120 uur; of midden tussen 128 en 112 uur (gebruik een getallenlijn om dit uit te tellen).

De uitspraak van Emine in de laatste vraag is waar: als je 5 dagen per week werkt (40 uur) heb je recht op 20 vrije dagen, dat is 4 weken lang 5 dagen. Als je drie dagen per week werkt (24 uur) heb je recht op 12 vrije dagen: dan kun je 4 weken lang 3 dagen per week vrij nemen. Zo geldt dat steeds.

2. REIZEN NAAR JE WERK

OPDRACHT 12 EN 13

In opdracht 12 staan resultaten van een reisplanner, voor de busrit van huis naar werk. Herkent de deelnemer dit? Gaat ze zelf weleens met de bus? Gebruikt ze dan een reisplanner? Bekijk en bespreek de informatie uit de reisplanner. Is de notatie duidelijk? De deelnemer hoeft de reistijd niet uit te rekenen dat doet de reisplanner. Het is hier de volledige reistijd van huis naar werk. Het verschil in reistijd kan verschillende oorzaken hebben: andere buslijn, andere route, verwachte drukte. Om de juiste vetrektijd te kiezen kijk je naar de aankomsttijd (in de buurt van 8:45). Bespreek of de reistijd nog een factor is die je meeweegt in het advies, of telt alleen de aankomsttijd? Is 8:47 u nog acceptabel of kom je dan liever ruim te vroeg?

Ziet de deelnemer aan de bedragen in opdracht 13 dat een jaarabonnement 10 keer zoveel kost als een maandabonnement? Bespreek hoe dat zit met $x 10$ en $: 10$. Een jaar heeft 12 maanden (weet de deelnemer dat?), dat betekent dat je voor 10 maanden betaalt en dus eigenlijk 2 maanden 'gratis reist'. Ga na of de deelnemer deze redenering kan geven of in ieder geval kan volgen. Dit is belangrijker dan het exacte rekenwerk. Het volstaat hier om te zeggen dat ze ruim €100,- minder betaalt. Natuurlijk kan een deelnemer die dit wil en kan, ook het exacte bedrag berekenen. Als ze drie maanden niet met de bus reist en 9 maanden wel, dan is het voordeliger om losse maandkaarten te kopen. Dit volgt uit de eerdere redenering dat je 10 maanden betaalt met een jaarkaart, en nu maar 9 maanden nodig hebt.

OPDRACHT 14 T/M 18

In opdracht 14 zijn er verschillende routes van het huis van Berna naar haar werk. Deze verschillen een beetje in afstand en tijd. De afstand naar het werk is dus afhankelijk van de gekozen route. Bespreek dit. Kies voor de vervolgvragen eventueel één van de routes of werk met afgeronde tijden en afstanden. De deelnemer moet, voor de gekozen route, terugrekenen in de tijd om het tijdstip van vertrek te bepalen. Dit hoeft niet op de minuut precies een schatting voldoet. De totale reisduur met de fiets is korter dan met de bus. Dit is niet altijd zo, maar voor korte afstanden in een stad geldt dit meestal wel. De bus rijdt vaak om en moet stoppen bij de haltes. Volgens de routeplanner (google maps) fiets je op deze route 4 km in 12 minuten. Je kunt dan uitrekenen wat de snelheid is in kilometer per uur. Voor niveau instroom is dit een lastig begrip.

Daarom vragen we in opdracht 15 naar de afstand die je in 1 uur (60 minuten) kunt afleggen (als de snelheid hetzelfde blijft). In opdracht 16 staan drie verschillende manieren om dit uit te rekenen. Met de dubbele getallenlijn zie je als het ware een route in stappen van 12 min en 4 km.

Je telt door tot je bij 60 minuten bent (ga na of de deelnemer weet dat 1 uur 60 minuten is). Dat zijn 5 stappen van 12 minuten, dus ook 5 stappen van elk 4 km. Het rekenwerk van de tweede manier (Faiza) past ook bij de getallenlijn van de eerste manier. Het verschil is dat Faiza meteen al een periode van 12 minuten gebruikt dat 5 keer in 1 uur past. Met de getallenlijn kun je dat ontdekken: je maakt steeds een nieuwe sprong van 12 tot je in de buurt van 60 min bent. David gebruikt een verhoudingstabel. Je moet van 12 naar 60 minuten rekenen (en dezelfde stappen toepassen op de

afstand). Dit kan op verschillende manieren. Hier is gekozen om via 6 minuten te rekenen.

Ga bij opdracht 17 eerst na wat de deelnemer zelf weet: gaat ze weleens met een van deze vervoermiddelen? Met welke? Weet ze iets over de snelheid? Van waar naar waar gaat ze? Hoe lang duurt dat? Hoe ver is het? Zoek eventueel samen dit soort informatie op of biedt het aan. Natuurlijk hangt de reistijd af van veel factoren, houd het dicht bij de eigen ervaringen. Het is niet nodig om dit voor alle vervoermiddelen te doen. Combineer opdracht 17 eventueel met opdracht 18. Dit een internetopdracht waarbij de deelnemer bedenkt waar zij zou willen werken en dan op internet uitzoekt hoe lang de reistijd is. Gebruik hierbij de passende digitaalkaart van de methode Succes!

3. GELD VERDIENEN

OPDRACHT 19 T/M 24 EN UITLEG BRUTO EN NETTO

Praat met de deelnemer over vrijwilligerswerk. Doet ze dat zelf ook? Wat voor werk; hoeveel uur per week? Krijgt ze een vergoeding? De regels voor een belastingvrije vergoeding komen van de belastingdienst. Nuray werkt per week 2 ochtenden x 4,5 uur = 9 uur, ze krijgt dan $9 \times €4,-$ is totaal 36 euro per week. De deelnemer kan het aantal uren en het bedrag op verschillende manieren uitrekenen (met klok en geld, met de getallenlijn, via $10 \times €4$ en dan 4 euro minder etc.). Het bedrag is ongeveer 4 weken keer 40 euro (€160,-). Met de rekenmachine: $4 \times 36 = 144$. Als Nuray naar €170,- wil zal ze nog een paar uur extra per maand moeten werken bijvoorbeeld 6 u per maand voor 24 euro. Een deelnemer die weet wat een deling is en hoe je dat uitrekent kan ook $170 : 4$ berekenen. Bijvoorbeeld door te splitsen in: $160 : 4$ en $10 : 4$. Bekijk de tabel van opdracht 20. Kan de deelnemer deze bedragen uitspreken? Is de notatie met . en , bekend? Voor grote getallen is het vooral belangrijk dat zij de orde van grootte herkent: 1650,80 ligt tussen 1000 en 2000 en 19.389,60 is ruim 19 duizend euro. Rond samen de bedragen af, neem ronde getallen bijvoorbeeld: 80, 400, 1600 en 20.000. Bespreek eventueel hoe je van het ene naar het andere bedrag kunt komen: bijvoorbeeld: dagbedrag $\times 5 =$ weekbedrag. Laat de deelnemer rekenen met de afgeronde bedragen: Het minimumuurloon is dan €80 : 8 uur dus iets minder dan €10 per uur. Lees en bespreek de uitleg over bruto- en nettoloon. Vraag in opdracht 21 de deelnemer om eerst te schatten (bijvoorbeeld: 1600 - 150). De rekenmachine kan gebruikt worden om precies te rekenen. In opdracht 22 is het nodig dat de deelnemer 20 uur herkent als de helft van een volledige baan (40 uur). Het bedrag voor 30 uur kan via de helft (20 u) plus de helft daarvan (10 u) of met 'driekwart'. Dit wordt in opdracht 23 uitgewerkt en visueel ondersteund. In opdracht 24 komen lastiger deeltijdbanen van 24 uur en 28 uur voor. Dit is niveau 1F. Bekijk of de deelnemer hier iets mee kan. Handig rekenend kan dit door te rekenen via 4 uur en 160 euro.

OPDRACHT 25

Lees samen van de informatie. Kies een rond uurbedrag (bijvoorbeeld 11 euro). Het rekenwerk is vergelijkbaar met

dat in veel van de eerdere opdrachten: 2 keer 2,5 uur is 5 uur per week, met 11 euro per uur verdien je dan 55 euro per week en dat is ongeveer 220 euro per maand. Gebruik rekenmanieren die eerder aan bod zijn geweest: keer 4 kan bijvoorbeeld door 2 keer te verdubbelen. Om te rekenen van maand naar jaar volstaat schatten: $10 \times 220 = 2200$ en dan 2×220 erbij. Ook schattend kan de deelnemer zien dat dit in de buurt van €3000 komt en dus ruim onder €6500 blijft. Mandy moet dus minstens het dubbele gaan werken om €6500 te verdienen. Bij 10 uur per week verdubbelen alle bedragen.

4. WERKEN EN KINDEREN

OPDRACHT 26

Vergelijk het werkschema met het schoolschema. Brengen kan Lida doen op de dagen dat ze niet werkt (di en do) halen kan op ma, di en do. Murat kan brengen op ma en vr. Er moet iets geregeld worden voor wo brengen en halen en vr halen. Het invullen van het nieuwe werkschema is een kwestie van goede administratie. Eerst het totaal aantal uren vaststellen ($6 \text{ uur per dag} \times 3 \text{ dagen} = 18 \text{ uur}$) en dan voor wo en vr een beslissing nemen: niet werken of korter werken en vervolgens de overige uren verdelen.

OPDRACHT 27 T/M 29

Bespreek de situatie van de deelnemer (kinderen? Opvang? Toeslag?). Laat de deelnemer dan rekenen: 1 dag opvang, de dag duurt 10,5 uur. Kijk of de deelnemer dit kan splitsen in 10 keer €8,- plus de helft van €8, dus 84 euro per week. Dat is €336 euro per maand (reken met 4 weken). 4 keer 84 kan door 2 keer te verdubbelen, of - eenvoudiger - door splitsen 4 keer 80 en 4 keer 4 (ondersteun met geld of een tekening). Het mag ook met de rekenmachine maar laat de deelnemer dan eerst schatten. Opdracht 28 is een vraag uit het dagelijks leven veel mensen kennen dit dilemma; de deelnemer ook? Als Pim een dag extra gaat werken komt er 75 euro bij (deel €300 in vieren). Een dag extra kinderdagverblijf kost 84 euro. Er gaat dus meer geld naar het kinderdagverblijf dan het oplevert. In opdracht 29 wordt de toeslag meegenomen. Twee dagen dagopvang is samen 21 uur, dus 84 uur per maand, dus de maximale toeslag geldt hier. De kosten voor twee dagen zijn 672 euro (verdubbel het bedrag uit opdracht 28!). Pim en Mia moeten nu 64 euro per maand betalen. Dat is meer dan 2 keer €25 maar minder dan de €75 extra inkomsten. Het is €39 meer dan de €25 die ze eerst al betaalden. Dus je kunt zeggen dat ze er netto $75 - 39 = 36$ euro op vooruitgaan.

COLOFON

De methode Succes! is een uitgave van Stichting Lezen & Schrijven.

Deze uitgave is ontwikkeld door Universiteit Utrecht in opdracht van en in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven. Met dank aan de Vrije Universiteit Amsterdam, afdeling VU-NT2.

Deze uitgave is onderdeel van het samenwerkingsprogramma Taal voor het Leven en de pilot EVA (Educatie voor Vrouwen met Ambitie). Dit programma wordt aangeboden door Stichting Lezen & Schrijven en gefinancierd door de Rijksoverheid.

Fijn dat je Succes! Rekenen wilt gebruiken. Voor het begeleiden van deelnemers op basis van deze methode is een training voor vrijwilligers beschikbaar.

Kijk voor meer informatie op taalvoorhetleven.nl/succes.

Indien je (delen uit) deze uitgave wilt hergebruiken of kopiëren, werken we hier graag aan mee.

We vragen je dit vooraf af te stemmen met Stichting Lezen & Schrijven via info@lezenenschrijven.nl.

September 2019 © Stichting Lezen & Schrijven, Den Haag

Met de boekjes van Succes! kun je beter leren lezen, spreken, schrijven en rekenen. Je leert ook beter omgaan met de computer en internet. Succes! is beschikbaar in drie niveaus. De methode bestaat uit een reeks boekjes rond situaties uit het dagelijks leven en werk. De boekjes kun je per niveau los gebruiken.

Ken je iemand die moeite heeft met lezen en schrijven of rekenen? Of ken je iemand die anderen graag wil helpen als taalvrijwilliger? Bel dan naar onderstaand telefoonnummer voor advies.

beter lezen en schrijven

 0800 023 44 44

www.taalvoorhetleven.nl